basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

SENIORSERTIFIKAAT-EKSAMEN/ NASIONALE SENIORSERTIFIKAAT-EKSAMEN

AFRIKAANS EERSTE ADDISIONELE TAAL V2

2021

PUNTE: 70

TYD: 2 uur

Hierdie vraestel bestaan uit 46 bladsye.

INSTRUKSIES EN INLIGTING

Lees AL die instruksies aandagtig deur voordat jy die vrae beantwoord.

1. MOENIE probeer om die hele vraestel te lees nie. Raadpleeg die INHOUDSOPGAWE op die volgende bladsy en merk die vraagnommers van die vrae oor die tekste wat jy hierdie jaar bestudeer het. Lees hierdie vrae en kies die vrae wat jy wil beantwoord.

2. Hierdie vraestel bestaan uit VIER afdelings:

   AFDELING A: Roman (35)
   AFDELING B: Drama (35)
   AFDELING C: Kortverhale (35)
   AFDELING D: Gedigte (35)

3. Beantwoord vrae in TWEE afdelings, soos volg:

   AFDELING A: ROMAN
   Beantwoord die vraag oor die roman wat jy bestudeer het.

   AFDELING B: DRAMA
   Beantwoord die vraag oor die drama wat jy bestudeer het.

   AFDELING C: KORTVERHALE
   Beantwoord die vrae oor TWEE kortverhale wat jy bestudeer het.

   AFDELING D: GEDIGTE
   Beantwoord die vrae oor TWEE gedigte wat jy bestudeer het.

4. Gebruik die kontrolelys op bladsy 4 om jou te help.

5. Volg die instruksies aan die begin van elke afdeling noukeurig.

6. Nommer die antwoorde korrek volgens die nommeringstelsel wat in hierdie vraestel gebruik is.

7. Begin ELKE afdeling op 'n NUWE bladsy.

8. Bestee ongeveer 60 minute aan elke afdeling.

9. Skryf netjies en leesbaar.

INHOUDSOPGAWE

Kies TWEE afdelings.

AFDELING A: ROMAN **Beantwoord slegs EEN vraag.**		
VRAAGNOMMER	**PUNTE**	**BLADSYNOMMER**
1. *Kringe in 'n Bos*	35	5
2. *Die Ongelooflike Avonture van Hanna Hoekom*	35	9
3. *Meeulanders*	35	14
4. *Lien se Lankstaanskoene*	35	18
AFDELING B: DRAMA **Beantwoord slegs EEN vraag.**		
5. *Poppie – Die Drama*	35	22
6. *Paljas*	35	27
7. *Fiela se kind – Die Drama*	35	32
AFDELING C: KORTVERHALE **Beantwoord vrae oor AL TWEE kortverhale.**		
8.1 "Die rot in die val"	17	37
EN		
8.2 "Die weldoener"	18	39
AFDELING D: GEDIGTE **Beantwoord vrae oor AL TWEE gedigte.**		
9.1 "Die nuwe kind"	17	42
EN		
9.2 "Boekmerk"	18	44

KONTROLELYS

Gebruik die kontrolelys om te verseker dat jy die vereiste GETAL vrae beantwoord.

AFDELING	VRAAGNOMMERS	GETAL VRAE BEANTWOORD	DUI AAN (✓)
A: Roman	1–4	1	
B: Drama	5–7	1	
C: Kortverhale	8	1 (2 kortverhale)	
D: Gedigte	9	1 (2 gedigte)	

LET WEL: Maak seker dat jy vrae oor slegs TWEE afdelings beantwoord het.

AFDELING A: ROMAN

Beantwoord slegs EEN vraag oor die roman wat jy bestudeer het.

VRAAG 1: *KRINGE IN 'N BOS* – Dalene Matthee

Lees die volgende uittreksel deur en beantwoord die vrae wat daarop volg.

TEKS A

Eendag sal hy nie meer woon waar dit altyd skemer is nie, hy sal soos ander mense in die son woon . . .

"Ek sê, jy moet nou kom!" het oom Anneries begin kwaad word. "Ek sê dit nie weer nie!"

"Ek bly hier, oom kan alleen dorp toe gaan."

"Wat?"

"Oom kan die goodfor vir MacDonald loop vra en die goed kry. Ek bly net hier."

"Jy sal lat ék jou vandag bykom! Waar kan jy soos 'n Veltmaspadmuil staan vassteek en sê jy gaat nie verder nie? Het jy nou bejosie geraak?"

"Ek bly net hier."

"Dit lyk my jou pa het jou nie goed genoeg bygekom nie! As ek vandag vir jou gat 'n spar vat, sal jy spyt wees! Jy't gekom tot hier en jy sal gaat tot daar al moet ek jou hier afsléép!"

Saul het geweet hy het die meeste uitstel uit die ou man getart en sonder 'n verdere woord begin aanstap. Dit het gevoel of sy lyf in rieme vasgewoel was en alles in hom wou uitbreek. Dieselfde magtelose koppigheid as die dag toe hy die byl teen die kalander moes lig, het in hom opgestaan en aan die rieme geruk.

Toe hulle kort voor kwartdag in die stil stofstraat afstap, het hy probeer om so te loop dat sy tone nie voor by sy skoene uitpeul nie.

1.1 "Eendag sal hy nie meer woon waar dit altyd skemer is nie, hy sal soos ander mense in die son woon ..." (Reël 1 en 2)

1.1.1 Na watter plek (waar dit altyd skemer is) verwys Saul hier? (1)

1.1.2 Waarom is die gebruik van die ellips hier so gepas? (1)

1.2 Op pad Knysna toe het Saul vir die eerste keer die see gesien.

1.2.1 Waarmee het Saul die see vergelyk? (1)

1.2.2 Wat het Saul homself belowe toe hy die see gesien het? (1)

1.3 "Ek bly hier, oom kan alleen dorp toe gaan." (Reël 5)

1.3.1 Kies die KORREKTE antwoord uit dié tussen hakies.

Met hierdie woorde het Saul *weer* gewys dat hy (liewer by die huis wou bly om hout te kap/'n wil van sy eie gehad het). (1)

1.3.2 Motiveer jou antwoord op VRAAG 1.3.1 deur te verwys na die insident weke tevore toe die kalander gekap moes word. (1)

1.4 "... het hy probeer om so te loop dat sy tone nie voor by sy skoene uitpeul nie." (Reël 18 en 19)

1.4.1 Gee EEN woord om te beskryf hoe Saul hier gevoel het terwyl hy in die dorp gestap het. (1)

1.4.2 Verduidelik wat MacDonald gedoen het wat dieselfde gevoel (soos in VRAAG 1.4.1) by Saul laat ontstaan het, toe Saul vir die eerste keer saam met sy pa dorp toe is. (1)

1.5 Kies die KORREKTE antwoord om die sin mee te voltooi. Skryf slegs die letter (A–D) langs die vraagnommer (1.5) neer.

Dis duidelik dat Saul na sy eerste besoek aan die dorp ...

A sy pa se optrede teenoor MacDonald op die houtwerf goedgekeur het.
B dadelik verstaan het hoe om besigheid op die dorp te doen.
C nooit weer spontaan kind kon wees nie.
D baie respek vir MacDonald sou hê. (1)

1.6 Waarom kan ons sê dat die tweede ontmoeting met MacDonald belangrik vir Saul se toekoms sou wees? (1)

1.7 'n Mens kon verwag dat daar 'n finale breuk of skeuring tussen Saul en sy pa sou wees.

Sê waarom hierdie stelling WAAR is. (1)

1.8 Skryf die vier gebeure onder mekaar in die korrekte VOLGORDE neer:

- Saul het MacDonald se diens verlaat om te gaan goud delf.
- Die Bosmense het Saul as 'n verraaier gebrandmerk.
- Saul het gelukkige tye by oom Abraham Steyn beleef.
- Saul se pa het hom uit die Bos weggejaag. (4)

1.9 Saul kon tevrede voel dat hy genoeg gedoen het om sy familie en die ander Boswerkers uit die houtkopers se mag te red of te wou red.

Motiveer die stelling deur in jou antwoord te verwys na wat Saul gedoen het. (1)

1.10 Vergelyk Joram en MacDonald se optrede teenoor Saul. Watter ooreenkoms sien jy raak? (1)

EN

Lees die uittreksel hieronder deur en beantwoord die vrae wat daarop volg.

TEKS B

…, maar Crompton se besoek het dinge tot 'n punt gedryf waar hy nie langer kon uitstel om 'n slag opname te maak nie …

Hy het die trog uitgesleep en skerm toe geloop.

Beth.

'n Wulpse, bedorwe rykmanskind wat haar onrus oor die gebrek aan hubare mans nie 'n oomblik weggesteek het nie. Sy is gaaf, sy is pret en om die een of ander rede het sy vir Saul Barnard en Peter Crompton uitgesoek as die alleenbesit van haar en haar suster, Annabel. Daar is min danspartye waarop hulle nie saam is nie. Wanneer die *Venice* of die *Pictor* in die hawe is, word om die beurt aan boord of in die hofsaal op die dorp gedans. Net die room van die dorp en distrik word genooi en dat daar aan die begin dikwels agter sy rug gefluister was, het hy nie betwyfel nie.

"Strange what money can do," het Elizabeth Stewart, Jane se ma, die tweede of derde keer dat hy saam met Beth aan boord van die *Pictor* gedans het, opgemerk. Neus in die lug en op 'n moment wat sy fyn gekies het, het sy die opmerking gemaak; so of sy wou seker maak dat hy dit hoor.

Toe die orkes vir die volgende dans begin speel, het hy reguit na haar gestap, haar in die oë gekyk en gevra: "Do you mind dancing with money?"

1.11 Volgens reël 1 en 2 moes Saul oor sekere dinge gaan nadink.

Noem TWEE dinge waaroor Saul op daardie stadium moes gaan nadink. (2)

1.12 Wat bedoel die spreker met die volgende vetgedrukte woorde?

"Net die **room van die dorp en distrik** word genooi en dat daar aan die begin dikwels agter sy rug **gefluister** was, het hy nie betwyfel nie." (Reël 10 en 11) (2)

1.13 Kies die gevolg in KOLOM B wat by die gebeure in KOLOM A pas. Skryf slegs die letter (A–E) langs die vraagnommers (1.13.1 tot 1.13.4) neer.

KOLOM A		KOLOM B	
1.13.1	Kate het in die Bos kom skoolhou.	A	Saul se familie is van die houtwerf af weggejaag.
1.13.2	Kate se ouers was ontevrede oor Saul en Kate se saamwees in die Bos.	B	Saul het besluit om vir oulaas terug te gaan Bos toe.
1.13.3	Saul kon nêrens 'n erf te koop gekry het nie.	C	Saul en Kate kon oor hulle gevoelens met mekaar praat.
1.13.4	Maska het die nuus van klein Joram se dood gebring.	D	Saul het besluit om Knysna finaal te verlaat.
		E	Saul het sy vriende op Swellendam gegroet.

(4 x 1) (4)

1.14 Kies die KORREKTE antwoord om die sin mee te voltooi. Skryf slegs die letter (A–D) langs die vraagnommer (1.14) neer.

Aan die begin sou Saul net die Pictor verlaat en teruggaan Bos toe om …

A met sy broer oor die dood van sy kind te simpatiseer.
B vir Kate te gaan groet en te vertel dat hy sou weggaan.
C vir die Bosmense te wys dat hy nie 'n lafaard was nie.
D te keer dat Oupoot voor Terblans se koeëls moes kniel. (1)

1.15 Saul het voor Maska grootgeword.

Som Saul en Maska se verhouding op.

1.15.1 Hoe was die verhouding tussen Saul en Maska? (1)

1.15.2 Gee TWEE bewyse om jou antwoord op VRAAG 1.15.1 te motiveer. (2)

1.16 Daar is 'n paar temas in hierdie roman, byvoorbeeld:

- Natuurbewaring en die uitwissing van plant- en dierelewe
- Klasseverskille in die samelewing
- 'n Mens se manier om te baklei vir dinge wat jy as jou eie beskou

1.16.1 Watter EEN van hierdie temas kom die duidelikste in hierdie uittreksel na vore? (1)

1.16.2 Hoe sluit Elizabeth Stewart se opmerking hierby aan? (1)

1.17 Beantwoord die volgende vrae.

1.17.1 Kies die KORREKTE antwoord uit dié tussen hakies.

Tydens nog 'n dansparty die volgende Saterdag het MacDonald ook weer probeer om vir Saul (te verneder/aan sy kant te kry). (1)

1.17.2 Motiveer jou antwoord deur na die gesprek tussen die twee mans daardie aand te verwys. (1)

1.18 Dink aan die volgende karakters in die roman:

- Jozef
- Beth
- Patterson

Watter karakter, dink jy, het die grootste **positiewe** invloed op Saul se lewe gehad? Motiveer jou antwoord deur te sê WAT die karakter gedoen het en HOE daardie aksie Saul se lewe uiteindelik positief beïnvloed het. (2)
[35]

VRAAG 2: *DIE ONGELOOFLIKE AVONTURE VAN HANNA HOEKOM* – Marita van der Vyver

Lees die uittreksel hieronder deur en beantwoord die vrae wat daarop volg.

TEKS C

'n Wese van 'n ander planeet wat die minister se lyf oorgeneem het. Toe dog, ek maar dan kon al die ander ministers se lywe mos ook oorgeneem word! Dan kan die hele parlement mos vol aliens wees!

Toe ek vir Beyers vra of hy 'n storie sal lees waarin die parlement deur aliens oorgeneem word, toe grinnik hy en sê nee, dit klink heeltemal te na aan die werklikheid. En hy stap fluitend voort. In so 'n vrolike bui dat jy sou sweer sý lyf is deur 'n alien oorgeneem.

Nou sit ek op my bed, langs 'n flikkerende kers op 'n omgekeerde boks, en wonder waaroor ek kan dig. Ek sien niks in die kamer wat my inspireer nie. Dis 'n baie basiese vertrek, omtrent so groot soos 'n tronksel, met 'n kaal houtvloer, twee bewerige ysterkatels en vier hake waaraan 'n paar kledingstukke opgehang kan word. Die hake sit bokant 'n klein venstertjie, sodat die hangende klere sommer ook as gordyne kan dien. G'n plafon nie, net swaar houtbalke wat die rietdak stut. G'n matjie of muurversiering nie. 'n Eenvoudige, koue kamer. Dis al.

Hoe gaan daardie versie nou weer?

Dis die vloer,
dis die muur,
dis die donkerste uur.
Dis al.
Dis die pen in my hand,
dis die leë papier,
dis die bitterste uur.
Dis al.

Hanna Hoekom. Winter 2002.

2.1 Wat is die naam van die plek waar hierdie wintervakansie afspeel? (1)

2.2 Ons het Hanna leer ken met haar opinie oor haar stiefpa en haar biologiese pa.

2.2.1 Wat was Hanna se opinie oor Beyers as 'n man vir Mana? (1)

2.2.2 Wat het Hanna gedink van die idee dat Gavin saam met die gesin haar verjaarsdag sou vier? (1)

2.3 Hierdie roman word vanuit die perspektief van die eerstepersoonverteller (Hanna self) gedoen.

Waarom is dit so gepas? (1)

2.4 "En hy stap fluitend voort. In so 'n vrolike bui dat jy sou sweer sý lyf is deur 'n alien oorgeneem." (Reël 6 en 7)

2.4.1 Kies die KORREKTE antwoord uit dié tussen hakies.

Ons kan aflei dat Beyers die vakansie (baie geniet het/gou wou verbykry). (1)

2.4.2 Motiveer jou antwoord op VRAAG 2.4.1 deur te verwys na Beyers en Mana se rede vir hierdie vakansie. (1)

2.5 Lees weer Hanna se gediggie. (Reëls 16 tot 23)

2.5.1 Gee EEN woord om die toon van Hanna se gediggie te beskryf. (1)

2.5.2 Verduidelik waarom Hanna hierdie gediggie tydens hierdie vakansie in hierdie toon geskryf het. (1)

2.6 Kies die KORREKTE antwoord om die sin mee te voltooi. Skryf slegs die letter (A–D) langs die vraagnommer (2.6) neer.

Hanna was nie tevrede met haar lewe nie. Dit was waarom sy ...

A wou hê Sharon moes saam vakansie hou.
B vir haar 'n alter ego, Fabienne, geskep het.
C so graag vir juf. Liebenberg wou beïndruk.
D nie 'n partytjie wou hê nie. (1)

2.7 Dink aan die gaste wat tydens die vakansie opgedaag het.

Waarom was dit nodig vir die ontwikkeling in Hanna se lewe dat Sharon juis daardie vakansie besluit het om vir Hanna te gaan kuier? (1)

2.8 Gavin het Hanna in hierdie roman baie verbaas.

Sê waarom hierdie stelling WAAR is. (1)

2.9 Skryf die vier gebeure onder mekaar in die korrekte VOLGORDE neer:

- Mana en Beyers het mekaar ontmoet toe hulle die dag met Pampoen en Patat gaan stap het.
- Mana-hulle het 'n groter huis in die Kaap gesoek.
- Mana het 'n speel-speel-troue gehad om die familie gelukkig te hou.
- Mana het 'n fantastiese pa vir haar kind oorsee gaan kies. (4)

2.10 Yann kon nie met eerlikheid sê dat hy aan die begin van die vakansie bygedra het om die vakansie lekker te maak nie.

Motiveer die stelling deur te verwys na wat hy aan die begin van die vakansie gedoen het. (1)

2.11 Vergelyk Margot en Gavin se invloed op Hanna. Watter ooreenkoms sien jy raak? (1)

EN

Lees die uittreksel hieronder deur en beantwoord die vrae wat daarop volg.

TEKS D

"Lyk my ou Hanna heks is toe ook betower," terg sy.
"My naam is nie Hanna Heks nie," sê ek met my neus in die lug. "Ook nie Hanna Hoekom nie. Van nou af kan julle my Fabulous Fabienne noem."

"So 'n bekkie moet mos botter kry," sê Gavin en drapeer sy arm oor my skouer.

Miskien verbeel ek my. Maar ek kan sweer hy kyk met vaderlike trots na my.

Dan sien hy dat Yann kop onderstebo na 'n struik staan en skop, terwyl Amos met 'n verwese uitdrukking oor Patat se wollerige lyf vryf, en hy klap sy hande vasberade saam.

"Hoe gaan daardie gesegde nou weer?" vra hy terwyl die helikopter al hoe kleiner word in die helderblou lug. "Die een van die kat wat weggaan?"

"As die kat weg is," sê Amos met 'n skewe kop, "is die muis baas?"

"O nee, dis gans te outyds!" roep Gavin kamstig geskok uit. "Ons glo mos nie in base en klase nie! Ons wil nie 'n rewolusie stook nie, ons wil net 'n bietjie pret hê!"

Nou verloor Yann darem belangstelling in die struik voor sy voete. Gavin se donker oë glinster, maar nie op 'n bewoë manier soos Margot s'n nie, baie meer stuitig. Amper sê ek duiwelagtig.

"Kom nader, kinders, dat oom Gavin vir julle die les van die dag kan leer. …"

2.12 Noem TWEE redes waarom Mana vir Hanna die naam Hanna Hoekom gegee het. (2)

2.13 Kies die KORREKTE antwoord om die sin mee te voltooi. Skryf slegs die letter (A–D) langs die vraagnommer (2.13) neer.

Die rede waarom Sharon vroeër vir Hanna die bynaam Hanna Heks gegee het, was omdat Hanna ...

A tot aan die einde van die roman lelike dinge van Margot gesê het.
B nie haar jonger boeties en vir Yann kon verdra nie.
C jaloers op Sharon en Yann se vriendskap was.
D glad nie deur Margot beïndruk kon word nie. (1)

2.14 Wat bedoel Sharon met die volgende vetgedrukte woorde?

"Lyk my ou Hanna Heks **is** toe ook **betower**," terg sy. (Reël 1) (2)

2.15 Kies die gevolg in KOLOM B wat by die gebeure in KOLOM A pas. Skryf slegs die letter (A–E) langs die vraagnommers (2.15.1 tot 2.15.4) neer.

KOLOM A		KOLOM B	
2.15.1	Margot het dikwels net aan haar eie gemak gedink.	A	Almal in die huis het gedink Margot was 'n heldin.
2.15.2	Margot het ontsteld in haar kamer gaan sit ná die nuus dat hulle vasgekeer was.	B	Margot het 'n klein rolletjie in 'n TV-reeks gekry.
2.15.3	Mana se baba is onverwags gebore.	C	Hanna het na Margot as die koningin verwys.
2.15.4	Sharon se pa het opgedaag om die gesin op die berg te red.	D	Yann en Amos het agtergebly met die belofte dat hulle gou weer hulle ma sou sien.
		E	Gavin het die geleentheid gebruik om vir Margot te verduidelik dat sy net haarself moes wees.

(4 x 1) (4)

2.16 Margot was Yann en Amos se ma.

Som Yann en sy ma se verhouding op.

2.16.1 Hoe het die verhouding tussen die twee karakters deur die loop van die roman verander? (1)

2.16.2 Gee TWEE bewyse om jou antwoord op VRAAG 2.16.1 te motiveer. (2)

2.17 Daar is 'n paar temas in hierdie roman, byvoorbeeld:

- Aanvaarding
- Proefbuisbabas
- Homoseksualiteit

2.17.1 Watter EEN van hierdie temas kom die duidelikste aan die einde van die roman na vore? (1)

2.17.2 Motiveer jou antwoord op VRAAG 2.17.1 deur na Hanna te verwys. (1)

2.18 Lees reëls 12 tot 18.

2.18.1 Kies die KORREKTE antwoord uit dié tussen hakies.

In hierdie gedeelte sien ons hoe Gavin dit regkry om (die kinders op te beur/vir die kinders idiome te leer). (1)

2.18.2 Motiveer jou antwoord deur te verwys na wat net ná hierdie uittreksel gebeur het. (1)

2.19 Dink aan die volgende karakters of groep karakters in die roman:

- Amos en Tibo
- Sharon
- Mana

Watter karakter of groep karakters, dink jy, het vir Hanna daardie vakansie op die berg die meeste geïrriteer? Motiveer jou antwoord deur te sê WAT die karakter(s) gedoen het en HOEKOM daardie aksie(s) vir Hanna so irriterend was. (2)

[35]

VRAAG 3: *MEEULANDERS* – Esta Steyn

Lees die uittreksel hieronder deur en beantwoord die vrae wat daarop volg.

TEKS E

... het Jannerik na sy kaptein se gesig gekyk en gesien hoe die groot man aan't breek was.

"Wat help dit! Hier sal in elk geval nie 'n boot kan inkom nie!"

"Toemaar, kaptein. Dis nie ons weë nie. Die Here sal voorsien."

"Ek hoop jou geloof is groot genoeg vir ons almal, Jannerik."

"Hy's groot, kaptein," en sy ou gesig het stilgeword in die lig van die vuur. "Baie groot."

Hulle is terug kombuis toe. Ryna het gebukkend by die tafel gestaan. Sy was besig om mond-tot-mond asemhaling op die ou babatjie toe te pas. Sy't orent gekom. Ag nee! Ag ... Here, nee!

Sy't die kind opgetel en hartverskeurend begin huil. Sy't na Jacob gekyk waar hy by die deur vasgenael bly staan het en haar oë het van die ergste vertel. "Jacob ..."

Hy't die kind uit haar arms geneem. Hy het die kombersie van die koppie afgetrek en wanhopig na die stil gesiggie gekyk. En sy oor teen die mondjie gedruk en sy kop geskud.

En toe het Kinnie se kind 'n skree-geluidjie in die bruin sak gegee.

Daar was meteens 'n heilige stilte tussen die drie mense in die kombuis op Meeuland.

Ons het woordeloos na mekaar gekyk. Jacob en Jannerik en ek. En die een het geweet wat die ander dink. Ons het kontrak geteken sonder pen of papier.

3.1 Daar is hoofsaaklik twee ruimtes waarin die verhaal aan die begin afspeel.

In watter ruimte het Janka van kleins af tuis gevoel? (1)

3.2 Ousanna het Jannerik Salamanderbaai toe laat kom.

3.2.1 Wie op Meeuland het vir Jannerik Ousanna se boodskap gegee? (1)

3.2.2 Watter nuus het Ousanna vir Jannerik gehad toe hy by haar huis aangekom het? (1)

3.3 Waarom is die gebruik van die ellips in reëls 10 en 13 so gepas? (1)

3.4 "*Ons het kontrak geteken sonder pen of papier*." (Reël 21)

3.4.1 Kies die KORREKTE antwoord uit dié tussen hakies.

Hierdie woorde dui aan dat die drie (saamgestem het dat/getwyfel het of) hulle die regte ding gedoen het. (1)

3.4.2 Motiveer jou antwoord op VRAAG 3.4.1 deur die betekenis van "kontrak" en "sonder pen of papier" te verduidelik. (1)

3.5 "Wat help dit! Hier sal in elk geval nie 'n boot kan inkom nie!" (Reël 3)

3.5.1 Gee EEN woord om die toon/manier waarop Jacob hierdie woorde gesê het, te beskryf. (1)

3.5.2 Verduidelik waarom 'n mens kan verstaan waarom Jacob daardie woorde op daardie stadium só uitgespreek het. (1)

3.6 Kies die KORREKTE antwoord om die sin mee te voltooi. Skryf slegs die letter (A–D) langs die vraagnommer (3.6) neer.

Jacob het meer as een keer vir Elsabet gesê dat hulle kind 'n regte Meeulandertjie gaan wees.

Hy was reg, want toe Janka groter was, het sy ...

A daarna uitgesien om skool toe te gaan.
B graag by Elsabet op die wal gaan kuier.
C 'n groot liefde vir pikkewyne ontwikkel.
D gesukkel om met die burgerbandradio te werk. (1)

3.7 Waarom was dit beter dat Fred nie moes weet dat hy Janka se biologiese pa was nie? (1)

3.8 Elsabet het vir Janka op die eiland gelos omdat sy vir Jacob wou straf.

Sê waarom hierdie stelling ONWAAR is. (1)

3.9 Skryf die vier gebeure onder mekaar in die korrekte VOLGORDE neer:

- Janka het by Ryna in Ousanna se huisie gaan bly.
- Ryna het ontdek wie Janka se biologiese pa was.
- Janka is raakgeskiet.
- Janka moes wal toe gaan vir Elsabet se begrafnis. (4)

3.10 Jacob het nie rede gehad om skuldig te voel omdat Janka geskiet is nie.

Motiveer die stelling deur te verwys na die gebeure daardie aand toe Janka seergekry het. (1)

3.11 Vergelyk Janka en Ronnie se invloed op Ryna se lewe. Watter ooreenkoms sien jy raak? (1)

EN

Lees die uittreksel hieronder deur en beantwoord die vrae wat daarop volg.

TEKS F

Tot Bernard het op die laaste nipper by die jaart ingestap gekom met 'n videokamera om die koms af te neem. Hy't by die ander jonges gaan sit.

Hansie staan in die agterdeur en kyk na die vrolike werf. Laat dit vrolik wees vandag, dink sy, want heidenland, daar lê gesweerd swaar tye voor vir Jacob. Sy kyk na Daniel wat tog nie sy twee hande van die mooie Tamara kan afhou nie. Sy kyk na Donovan, wat met wit tande lag wanneer Bernard hom afneem. Sy kyk na Jannerik wat in sy kerkpak rondstaan en net oë het vir die hek. Wat gaan tog van hom word? wonder sy. Hy's al van gister af met al sy goed op die wal, voorlopig glo by die Bindemans. En sy kyk na Jacob wat daar eenkant by die draad staan en sy oë skrefies teen die son trek. Hy moet Maandag terug eiland toe, want hy moet nog maanduit bly vir die laaste reëlings. Ag, my kind, dink sy, Ma sal vir jou 'n bietjie roly poly-poeding saamstuur, so by so vir die laaste.

Sy staan nog so toe die kar in die straat toet en stadig ingery kom. Op een manier het sy so gehoop Ryna kom ook, maar dis net die twee van hulle voor in die spoggerige kar: Fred en Pikkewyntjie langs hom.

3.12 Watter TWEE dinge het almal verras toe Jacob vir Janka uit die motor tel? (2)

3.13 Wat bedoel ant Hansie met die volgende vetgedrukte woorde?

"... daar lê gesweerd **swaar tye** voor vir Jacob." (Reël 5) (2)

3.14 Kies die direkte gevolg in KOLOM B wat by die gebeure in KOLOM A pas. Skryf slegs die letter (A–E) langs die vraagnommers (3.14.1 tot 3.14.4) neer.

KOLOM A		KOLOM B	
3.14.1	Veronica Kuiper se besoek aan die Blanckenbergs se woning was onverwags.	A	Jannerik het vir Janka in 'n bruin sak Meeuland toe geneem.
3.14.2	Skalla het sy kennis van Veronica Kuiper se dilemma slim gebruik.	B	Ryna het uitgevind wie Janka se biologiese pa was.
3.14.3	Ousanna het haar huisie verkoop en dit moes opgeknap word.	C	Fred moes die seegraskonsessie afteken.
3.14.4	Die kreefstelery naby Meeuland het lelik skeefgeloop.	D	Sheila het selfdood gepleeg.
		E	Jacob het wraak gesweer na Janka se ongeluk.

(4 x 1) (4)

3.15 Kies die KORREKTE antwoord om die sin mee te voltooi. Skryf slegs die letter (A–D) langs die vraagnommer (3.15) neer.

Die rede waarom Ryna nie ook daar was om Janka terug te verwelkom nie, was omdat sy ...

A die dekor van Salamanderbaai se konsert moes voltooi.
B besluit het om Kaap toe te gaan om alleen te wees.
C bang was Jacob hoor sy het hulle geheim verklap.
D vir Attie na die lughawe in die Kaap moes neem. (1)

3.16 Ryna en Jacob het mekaar op Meeuland ontmoet.

Som Ryna en Jacob se verhouding op.

3.16.1 Hoe het die verhouding tussen die twee karakters deur die loop van die roman verander? (1)

3.16.2 Gee TWEE bewyse om jou antwoord op VRAAG 3.16.1 te motiveer. (2)

3.17 Daar is 'n paar temas in hierdie drama, byvoorbeeld:

- Die mens moet die natuur bewaar
- Die mens se soeke na persoonlike vervulling
- Geheime het 'n groot invloed op die mens se lewe

3.17.1 Watter EEN van hierdie temas kom die duidelikste in die gebeure rondom Janka na vore? (1)

3.17.2 Motiveer jou antwoord op VRAAG 3.17.1 en verwys slegs na Janka se geboorte. (1)

3.18 Ant Hansie het gehoop dat Ryna ook daar sou wees as Janka huis toe kom.

3.18.1 Kies die KORREKTE antwoord uit dié tussen hakies.

Tydens die eerste ontmoeting tussen ant Hansie en Ryna kon 'n mens sien dat Ryna vir ant Hansie (verstaan het/vies was oor Jacob se ongeskikte houding). (1)

3.18.2 Motiveer jou antwoord op VRAAG 3.18.1 met 'n feit uit die roman. (1)

3.19 Dink aan die volgende karakters in die roman:

- Bernard Blanckenberg
- Skalla Blanckenberg
- Fred Blanckenberg

Watter karakter, dink jy, het reg van die begin af die grootste **negatiewe** invloed op Janka se lewe gehad? Motiveer jou antwoord deur te sê WAT die karakter gedoen het en HOE daardie aksie Janka se lewe negatief beïnvloed het. (2)

[35]

VRAAG 4: *LIEN SE LANKSTAANSKOENE* – Derick van der Walt

Lees die uittreksel hieronder deur en beantwoord die vrae wat daarop volg.

TEKS G

... dan Lien met háár sakkie *halfprice* en haar rooi sportsak. *Shopping* gedoen.

Weer die Volvo. Hulle kom elke middag hierlangs. Sproet met Sproetjie op die agterste sitplek. Hy gaan haal haar seker iewers by 'n kleuterskool, vermoed Lien. Sproet groet soos gewoonlik vriendelik, terwyl hy glimlag en stip na haar kyk.

"Britney, sê vir die tannie met die lelike skoene ek gaan 'n boetie kry." Soos gewoonlik ignoreer Lien die klein snip.

Sproet gee weer, baie. Lien vat die geld ongemaklik.

Sy word stadig Weird Maria. Dit word 'n reis na verre bestemmings om twee maal 'n week iemand anders te word, iemand wat sy begin verstaan. Dis *weird*, maar sy begin van Weird Maria hou. Sy is anders as die karakter, maar hulle voel nogal dieselfde oor goed. Sy wonder ook soos Maria oor dinge en wat dit alles nou eintlik beteken.

Sy stap ingedagte hysbak toe nadat Joe haar voor die woonstel afgelaai het.

Haar ma sit met die oorfone en 'n koffiebeker op die sitkamermat. Sy skud haar kop heen en weer op maat van die musiek. Haar oë is toe en haar gesig is effens rooi.

'n Yskoue hand klou aan Lien se hart. Sy bly by die deur staan en hou haar ma dop. Haar ma se oë is toe. Lien stap stadig nader, haar oë vasgenael op die koffiebeker. ... Dis DIT!

4.1 Gee die naam van die stad waar hierdie roman afspeel. (1)

4.2 Lien het nie dadelik begin bedel om geld te verdien nie.

4.2.1 Wie (gee die naam) het vir Lien gehelp om die werk by tant Malie te kry? (1)

4.2.2 Hoekom wou Lien later nie meer by tant Malie werk nie? (1)

4.3 Waarom is die gebruik van Engelse woorde in hierdie uittreksel en in die res van die roman gepas? (1)

4.4 "Dis DIT!" (Reël 20)

4.4.1 Kies die KORREKTE antwoord uit dié tussen hakies.

Lien se reaksie toe sy haar ma sien, het vir ons gewys dat sy (vrede gemaak het met /teleurgesteld was oor) wat sy daar in die sitkamer gesien het. (1)

4.4.2 Verduidelik waarom Lien so gereageer het. (1)

Kopiereg voorbehou

4.5 "Sproet gee weer, baie." (Reël 8)

Dit was nie die laaste keer dat Sproet vir Lien baie geld aangebied het nie.

4.5.1 Gee EEN woord om te beskryf hoe Lien die laaste keer gevoel het toe Sproet ook vir haar baie geld aangebied het. (1)

4.5.2 Motiveer jou antwoord op VRAAG 4.5.1 deur te verduidelik wat Sproet se doel was toe hy vir Lien die geld aangebied het. (1)

4.6 Kies die KORREKTE antwoord om die sin mee te voltooi. Skryf slegs die letter (A–D) langs die vraagnommer (4.6) neer.

Dis duidelik dat Lien gesukkel het om haar omstandighede te aanvaar. Dis waarom sy een middag ...

A met Kuifie gaan gesels het oor haar ma se drankprobleem.
B verskonings gesoek het om nie by Miemie te gaan kuier nie.
C vir die oudisie by die skool opgedaag het.
D 'n bus na haar ou adres gehaal het. (1)

4.7 Lien het nie met die leerders by die skool gemeng nie.

Waarom was dit dan goed dat sy en Sally Swanepoel gedurende 'n pouse mekaar in die badkamer raakgeloop het?
(Wenk: Konsentreer op Sally se woorde.) (1)

4.8 Lien se doel met die ekstra werk wat sy gedoen het was *net* om geld te verdien om die huis te verlaat.

Sê waarom hierdie stelling ONWAAR is. (1)

4.9 Skryf die vier gebeure onder mekaar in die korrekte VOLGORDE neer:

- Lien se ma is vir winkeldiefstal gevang.
- Tibbey en Roos het vir Lien geleer hoe om op straat as bedelaar te oorleef.
- Lien het 'n pruik en 'n brilletjie in die rekwisietekamer gekry.
- Lien se dronk ma het vir haar en Braam by die skoolhek in die skande gesteek. (4)

4.10 Braam kon nie met eerlikheid sê dat hy vir Lien ondersteun het gedurende die twee jaar dat hulle so swaargekry het nie.

Motiveer die stelling deur na wat Braam gedurende daardie twee jaar gedoen/nie gedoen het nie, te verwys. (1)

4.11 Vergelyk tannie Bets se rol in Lien se lewe met Lien se rol in Tibbey se lewe ná sy ongeluk. Watter ooreenkoms sien jy raak? (1)

Lees die uittreksel hieronder deur en beantwoord die vrae wat daarop volg.

TEKS H

Die gordyn gaan oop en die gehoor begin klap. Die saal se ligte verdoof. Lien word hoendervleis. Sy wil op hierdie oomblik nêrens anders wees nie.

Hoewel daar hier en daar iets kleins verkeerd loop, soos Christiaan wat sy woorde vergeet en Miemie wat onbepland 'n paar dramatiese veë reg voor die gehoor vee met haar besem wat iewers die veestuk verloor het, verloop hulle eerste regte optrede vlot. Toe die gordyn vir die laaste keer sak en die gehoor hande klap, is juffrou Breytenbach in ekstase. Sy kan nie 'n woord uitkry nie, maar haar gesig gloei. Die akteurs wens mekaar geluk en doen 'n paar *high fives*. Lien voel of sy vlieg. Is dit die hemel?

Nadat sy Weird Maria se klere uitgetrek het, staan sy nog 'n rukkie alleen op die verhoog. Sy loer deur die skrefie van die gordyn. Die Verbruikerstudieleerders het uitgehang. Die kos lyk stunning en die saal lyk glad nie soos die saal waar hulle Maandagoggende verveeld in rye na ou Uil moet luister nie.

Die gaste staan in groepies rond met glasies wyn en borde eetgoed. Mathilda Hanekom speel hysbakmusiek op die Steinway reg voor die verhoog. Die saal se hoofligte is af en kerse staan orals op die tafels. Juffrou Breytenbach, die geurtjie van die oomblik, dartel met 'n glasie wyn in die hand van groepie tot groepie ...

4.12 Noem TWEE besluite wat Lien ná hierdie opvoering oor die res van haar matriekjaar en haar lewe verder geneem het. (2)

4.13 Wat bedoel die spreker met die volgende vetgedrukte woorde?

"Lien voel of sy **vlieg**. Is dit die **hemel**?" (Reël 8 en 9). (2)

4.14 Kies die gevolg in KOLOM B wat by die gebeure in KOLOM A pas. Skryf slegs die letter (A–E) langs die vraagnommers (4.14.1 tot 4.14.4) neer.

KOLOM A		**KOLOM B**	
4.14.1	Tibbey het die gebruik van sy bene verloor.	A	Lien het besef dat Braam ook sukkel om hul omstandighede te verwerk.
4.14.2	Lien het baie geld verdien deur te bedel.	B	Kuifie het agtergekom hoe Lien haar geld verdien.
4.14.3	Lien se pruik het afgewaai.	C	Lien het besef dat sy op Hein kon staatmaak.
4.14.4	Lien het die video gesien waarin haar pa se vonnis aangekondig is.	D	Lien kon nie Donovan se aanbod aanvaar om weer vir hulle te gaan werk nie.
		E	Lien en Miemie het goeie vriende geword.

(4 x 1) (4)

4.15 Kies die KORREKTE antwoord om die sin mee te voltooi. Skryf slegs die letter (A–D) langs die vraagnommer (4.15) neer.

Uiteindelik het Lien tog ingestem om weer vir Donovan en Dirkie te gaan werk omdat ...

A hulle vir Sue-Ellen gevra het om te gaan.
B die kerk sou help om Lien-hulle se uitgawes te dek.
C Braam sportklere en 'n haarsny dringend nodig gehad het.
D Lien die geld nodig gehad het om vir Tibbey se karretjie te betaal. (1)

4.16 Lien en Wouter het mekaar by hulle nuwe skool ontmoet.

Som Lien en Wouter se verhouding aan die begin van die roman op.

4.16.1 Hoe was die verhouding tussen die twee karakters aan die begin van die roman? (1)

4.16.2 Gee TWEE bewyse om jou antwoord op VRAAG 4.16.1 te motiveer. (2)

4.17 Daar is 'n paar temas in hierdie roman, byvoorbeeld:

- Verlies
- Geld
- Oorwinning

4.17.1 Watter EEN van hierdie temas kom die duidelikste in hierdie uittreksel en voorlaaste hoofstuk na vore? (1)

4.17.2 Motiveer jou antwoord op VRAAG 4.17.1 en konsentreer op Lien. (1)

4.18 Kies die KORREKTE antwoord uit dié tussen hakies.

4.18.1 Tydens hierdie konsert sien ons dat Lien besluit het om (van haar ou lewe as bedelaar te vergeet/nie skaam vir haar ou lewe as bedelaar te wees nie). (1)

4.18.2 Motiveer jou antwoord op VRAAG 4.18 1 deur net na die gebeure rondom die konsert te verwys. (1)

4.19 Dink aan die volgende karakters in die verhaal:

- Lien se pa
- Kuifie
- Tant Malie

Watter karakter, dink jy, het van die begin van die roman af die grootste **negatiewe** invloed op Lien se lewe gehad? Motiveer jou antwoord deur te sê WAT die karakter gedoen het en HOE daardie aksie Lien se lewe negatief beïnvloed het. (2)
[35]

TOTAAL AFDELING A: 35

AFDELING B: DRAMA

Beantwoord slegs EEN vraag oor die drama wat jy bestudeer het.

VRAAG 5: *POPPIE – DIE DRAMA* – Elsa Joubert en Sandra Kotzé

Lees die uittreksel hieronder deur en beantwoord die vrae wat daarop volg.

TEKS I

POPPIE. Dan moet Katie uit die skool uit bly en my bybie oppas, Mama. Soos ek Mama se bybie opgepas het.
HOEDJIE. Poppie het "sleep-in" werk by 'n kwekery gekry. Die vrou het nie veel betaal nie, ses pond in die maand. Die werk was swaar. Daar was nege mense in die huis, die man en die vrou en die vrou se suster en haar baba en nog vyf kinders.
POPPIE. Sondagmiddae en Donderdagmiddae het ek afgegaan. Maar Constansie is so ver, as ek in die lokasie kom, is die son al mooi onder. Net 'n halfuurtjie, dan moet ons loop.

Poppie kom by die kamer in. Mama kook kos, die ander sit om haar. Katie speel met Bonsile op die vloer. Poppie tel die kind op, sit die sak neer wat sy gedra het.

MAMA (*roep by kombuisdeur*). Skoonseun! (*Draai om na Poppie.*) Hy wag al vir jou vandat hy uit die werk gekom het.
POPPIE. Het hy dan werk gekry? Hoe hy ook al sukkel, hy kan mos g'n permit kry nie.
(*Stone kom binne, Poppie gaan staan by hom. Mama skink tee*.) Waar is Mosie, Mama?
MAMA. Hy sing vanaand. Die kerk-group het hom kom vra om te sing.
POPPIE (*ken nie die gevoel wat in haar hart kom nie*). Sê vir hom hy kan vir my part ook sing.
MAMA. Hauk! Wat het jy dan nou teen Mosie?

5.1 Gee die naam van die plek in die Kaap waar hierdie uittreksel afspeel. (1)

5.2 "POPPIE. Dan moet Katie uit die skool uit bly en my bybie oppas, Mama. Soos ek Mama se bybie opgepas het." (Reël 1 en 2)

5.2.1 Sê waarom Poppie Mama se baba moes oppas. (1)

5.2.2 Hoe weet ons dat Poppie daardie tyd daarna verlang het om skool toe te gaan? (1)

5.3 "*Poppie kom by die kamer in. Mama kook kos, die ander sit om haar. Katie speel met Bonsile op die vloer.*" (Reël 9 en 10)

Waarom is hierdie toneelaanwysing so gepas? Konsentreer in jou antwoord op die gevoel wat hierdie toneelaanwysing oordra. (1)

5.4 "Het hy dan werk gekry?" (Reël 13)

5.4.1 Kies die KORREKTE antwoord uit dié tussen hakies.

Uit hierdie vraag van Poppie lei ons af dat Poppie (verbaas/ontevrede) was om te hoor dat Stone werk gekry het. (1)

5.4.2 Verduidelik waarom Poppie só, op die nuus dat Stone werk gekry het, gereageer het. (1)

5.5 "Sê vir hom hy kan vir my part ook sing." (Reël 18 en 19)

5.5.1 Gee EEN woord om die toon/manier waarop Poppie hierdie woorde gesê het, te beskryf. (1)

5.5.2 Verduidelik waarom Poppie hierdie woorde op só 'n manier gesê het. (1)

5.6 Kies die KORREKTE antwoord om die sin mee te voltooi. Skryf slegs die letter (A–D) langs die vraagnommer (5.6) neer.

Dis duidelik dat Stone nie kon kies watter soort werk hy in die Kaap wou doen nie. Dit was waarom hy …

A die kontrakwerk by die melkery aanvaar het.
B besluit het om by Mama en Mbatane te kom woon.
C saam met Poppie per bus na Constansie toe gery het.
D niks gesê het as Poppie 'n halfuur na haar tuiskoms weer moes loop nie. (1)

5.7 Waarom was dit nodig dat Poppie elke keer "extension" (uitstel) moes gaan vra om in die Kaap te kon bly en werk? (1)

5.8 Sê waarom die volgende stelling WAAR is.

Dit was nie goed vir die kinders om die "strike" (staking) van 1960 te sien nie. (1)

5.9 Skryf die vier gebeure onder mekaar in die korrekte VOLGORDE neer:

- Poppie en Stone moes "damage-geld" betaal.
- Die "strike" was verby.
- Poppie moes kies waar in die Ciskei sy wou gaan woon.
- Stone is vir die eerste keer in die hospitaal opgeneem. (4)

5.10 Poppie kon tevrede voel dat sy genoeg vir haar kinders gedoen het terwyl haar man nog geleef het.

Motiveer die stelling deur te verwys na wat Poppie gedoen het. (1)

5.11 As ons die rolle van Stone en Poppie se pa in die lewens van hulle vrouens/gesinne vergelyk, is daar 'n groot verskil.

Hoe was Stone anders as Poppie se pa? (1)

EN

Lees die uittreksel hieronder deur en beantwoord die vrae wat daarop volg.

TEKS J

MRS SWANEPOEL. … Maar as ons deur die hele affêre gaan om die pas reg te maak en jou op my naam te registreer, dan moet jy nou nie gaan staan en pregnant raak nie. Miss Suzie kom andermaand met die baba, dan het ek jou nodig. (*Pouse.*) Of is jy klaar pregnant?
POPPIE (*sag*). Nee. Ek is nie pregnant nie. Madam. Ek is afgebind.
HOEDJIE. Toe Poppie haar pas terugkry, toe staan daarop geskrywe: "No objection". Sy moes net elke ses maande Observatory toe gaan om die stempel te kry.
POPPIE. Bhuti, kyk hier.
MOSIE. Dis wat jy lankal moes gedoen het, Sisi. Net by government-mense gaan werk het, cause why, hulle hou van hulle comfort.
JAKKIE. As dit die witmense pas, dan tel die wet nie.
MAMA (*stoot Jakkie weg*). Dis goed, Poppie, dat jy huis toe kan kom na ons toe sonder die bang dat jy op die bus of in die strate gevang sal word. En as jy altyd by die Mrs Swanepoel moet bly om die pas te hou, dan moet jy maar bly.

Jakkie staan uitdagend, gebruik 'n Xhosa-kragwoord. Poppie en Mama draai na hom.

POPPIE. Is jy kwaad vir my, Jakkie? Oor die pas?
JAKKIE. Hoe kan ek vir jou kwaad wees, Sisi? Ek is kwaad vir die wet.
MOSIE. Dis nou twee jaar dat Poppie laas haar kinders gesien het. Toe Mrs Swanepoel met Kersfees na haar dogter gaan, gee sy vir Poppie ook af.

5.12 Watter TWEE plekke/dorpe het Poppie eerste besoek nadat Mrs Swanepoel haar afgegee het? Gee die KORREKTE volgorde van die besoeke. (2)

5.13 Wat bedoel die spreker met die volgende vetgedrukte woorde wat op Poppie se pas gestaan het?

"**No objection**" (Reël 6 en 7) (2)

5.14 Kies die gevolg in KOLOM B wat by die gebeure in KOLOM A pas. Skryf slegs die letter (A–E) langs die vraagnommers (5.14.1 tot 5.14.4) neer.

KOLOM A		KOLOM B	
5.14.1	Poppie het 'n telegram ontvang.	A	Poppie het besluit om sonder 'n pas in die Kaap te bly en te werk.
5.14.2	Poppie moes alleen verantwoordelikheid vir haar kinders aanvaar.	B	Bonsile kon werk kry by die eienaar van die garage.
5.14.3	Poppie het 'n diep skaamte gevoel dat bloed van haar bloed soos 'n weggooikind moes grootword.	C	Poppie en haar kinders het Kaap toe gegaan vir Stone se begrafnis.
5.14.4	Soweto se probleme het oorgespoel Kaap toe.	D	Mama het probeer om haar kinders van die straat af te hou.
		E	Poppie het vir Fezi by Bonsile laat agterbly.

(4 x 1) (4)

5.15 Kies die KORREKTE antwoord om die sin mee te voltooi. Skryf slegs die letter (A–D) langs die vraagnommer (5.15) neer.

Volgens Jakkie was die rede waarom hy saam met die kinders by die opstande betrokke geraak het, omdat hy …

A nog self op skool was.
B niks van die Nylons gehou het nie.
C begin drink het en gedurig dronk was.
D namens sy familie, wat al moeg was, baklei het. (1)

5.16 Jakkie was een van Poppie se jonger broers.

Som Poppie en Jakkie se verhouding, toe Jakkie nog klein was, op.

5.16.1 Hoe was die verhouding tussen die twee karakters toe Jakkie nog klein was? (1)

5.16.2 Gee TWEE bewyse om jou antwoord op VRAAG 5.16.1 te motiveer. (2)

5.17 Daar is 'n paar temas in hierdie drama, byvoorbeeld:

- Moederliefde
- Die mens se uithouvermoë
- Die vernietiging van die gesinslewe deur onmenslike sisteme

5.17.1 Watter EEN van hierdie temas kom die duidelikste in hierdie uittreksel na vore? (1)

5.17.2 Motiveer jou antwoord op VRAAG 5.17.1. Konsentreer op die kern van die uittreksel. (1)

5.18 Kies die KORREKTE antwoord uit dié tussen hakies.

5.18.1 Tydens die onluste van 1976 het Vukile gesterf toe hy deur 'n dwaalklip getref is. Poppie het besef dat ('n mens nie teen God se wil kon rebelleer nie/daar geen hoop in die lewe was nie). (1)

5.18.2 Motiveer jou antwoord op VRAAG 5.18 1 deur net na die gebeure rondom die slot van die drama te verwys. (1)

5.19 Dink aan die volgende karakters in die drama:

- Ma Lena
- Mosie
- Jakkie

Watter karakter, dink jy, het die grootste **negatiewe** invloed op Poppie se lewe gehad? Motiveer jou antwoord deur te sê WAT die karakter gedoen het en HOE daardie aksie Poppie se lewe negatief beïnvloed het. (2)

[35]

VRAAG 6: *PALJAS* – Chris Barnard

Lees die uittreksel hieronder deur en beantwoord die vrae wat daarop volg.

TEKS K

17. Dis laatmiddag. Hendrik en Nollie sit op twee afgeleefde Morris-stoele op die voorstoep. Tussen hulle op die kassie lê 'n pak plate en êrens speel musiek. Dis Tino Rossi – hy sing "Somewhere in France with you".

Hendrik is besig om deur die plate te kyk.

Hendrik se kar staan voor die stoep. Met die kap oop en een agterwiel af. Die afgeleefde Cortina sal altyd iewers op die werf sigbaar wees. Altyd met die een of ander wiel af; altyd met die kap oop. Daar word altyd aan hom gewerk.

HENDRIK: Man, ja-nee wragtig, hierdie keer het jy 'n bakgat staweltjie saamgebring.
NOLLIE: (*hou 'n plaat tussen sy vingertoppe vas*): Die een het my pa nog voor hulle troue vir my ma gekoop.
HENDRIK (*vat die plaat by hom en kyk*): Ha! Joseph Schmidt! (*Hy sing.*) Gern hat ich die Fraülein geküst …! (*Klein Willem sit op die stoeptrappie. Hy sit net voor hom en uitkyk. Hy hoor niks; hy sien niks.*) Maar ek hou meer van ou Tino. (*Hendrik beduie met sy duim oor sy skouer na die kant toe waarvandaan die musiek kom.*) Hy laat enige wysie mooi klink. (*Hy luister 'n paar oomblikke en sing dan die laaste reël saam met Rossi.)* Somewhere in France with you … *(Terwyl hy homself vaagweg met een vinger begelei. Wanneer die musiek klaar is, sit hy agteroor.)* Ek wonder darem hoe is al ...

6.1 Waar het Hendrik McDonald en sy gesin gewoon? (1)

6.2 Nollie het eintlik vir Emma kom kuier.

6.2.1 Hoe het Hendrik oor 'n verhouding tussen Nollie en Emma gevoel? (1)

6.2.2 Wat was Emma se opinie oor 'n verhouding of oor trou? (1)

6.3 Lees reëls 5 tot 7.

Waarom is hierdie beskrywing so gepas as ons aan die tema van hierdie drama dink? (1)

6.4 "(*Klein Willem sit op die stoeptrappie. Hy sit net voor hom en uitkyk. Hy hoor niks; hy sien niks.*)" (Reël 13 en 14)

6.4.1 Kies die KORREKTE antwoord uit dié tussen hakies.

Hierdie toneelaanwysing wys dat Willem (siek was/nie die lewe geniet het nie). (1)

6.4.2 Motiveer jou antwoord op VRAAG 6.4.1 deur te verwys na Oudokter se woorde toe Hendrik vir Willem dokter toe gevat het. (1)

6.5 Hendrik het saam met Tino Rossi gesing en die titel van Joseph Schmidt se liedjie hardop gesê. (Reëls 12 en 13)

6.5.1 Gee EEN woord wat die toon in hierdie liedjies beskryf. (1)

6.5.2 Sê hoe Hendrik en Katrien se verhouding verskil het van wat hierdie liedjies voorgestel het. (1)

6.6 Kies die KORREKTE antwoord om die sin mee te voltooi. Skryf slegs die letter (A–D) langs die vraagnommer (6.6) neer.

Dis duidelik dat die McDonald-gesin se verhoudings met mekaar tog op 'n stadium gesond was. Dit lei ons af uit die feit dat Hendrik …

A nie vies was toe Nollie vertel het hoe hy Emma raakgery het nie.
B vertel het hoe Katrien vir Emma leer klavier speel het.
C al die liedjies wat Nollie gespeel het, se woorde geken het.
D en Nollie so gesellig saam gedrink het. (1)

6.7 Waarom was dit verkeerd van Hendrik om die sirkusmense onvriendelik te behandel? (1)

6.8 Hendrik het die ongemaklike atmosfeer tussen Nollie en Emma net vererger.

Sê waarom hierdie stelling WAAR is. (1)

6.9 Skryf die vier gebeure onder mekaar in die korrekte VOLGORDE neer:

- Willem het begin toertjies doen.
- Manuel het vir Willem geleer dat die lewe te kort vir trane is.
- Hendrik en Katrien het langs die pad baklei.
- Hendrik het vir Emma teen die sirkusmense gewaarsku. (4)

6.10 Hendrik en Katrien kon tevrede voel ná hul gesprek die aand toe Willem weggeraak het.

Motiveer die stelling deur na die inhoud van dié gesprek te verwys. (1)

6.11 Waarom kan Manuel se invloed in die drama met paljas vergelyk word? (1)

EN

Lees die uittreksel hieronder deur en beantwoord die vrae wat daarop volg.

TEKS L

HENDRIK: ... *(Op die agtergrond kom Katrien vervaard aangehardloop. Maar sy steek nou vas. Hendrik kyk in die rigting waarin sy kyk. Dis Willem wat twintig tree agter Hendrik staan.)* Willem. Swernoot. Kom hier. (*En dan vinnig tot Jan Mol terwyl hy die geweer weer effens lig.)* Roer net. Roer net. Ek is al lankal lus vir jou. *(Tot Willem).* Willem, kom hierso. *(Willem begin stadig nader kom. Dit lyk of hy in sy slaap loop.)* Toe, maak gou. Ons het nie heeldag tyd nie. *(Maar Willem laat hom nie aanjaag nie.)* Katrina, bly waar jy is. *(Willem kom tot by Hendrik*.) Wie's dit dié?

Willem kyk af; kyk vir sy pa.

Van die huis se kant af kom Nollie ook nou aangedraf met Emma 'n entjie agter hom.

WILLEM: Manuel
HENDRIK: Wat maak hy hier?
WILLEM: Hy's my maat?

Hendrik kyk vir Jan Mol. Dan gooi hy vir hom die geweer.

HENDRIK: Dè, vat julle speelgoed.

Hy buk en tel Manuel op. Die nar hang slap in sy arms. Daar loop bloed oral van hom af. Katrien is nou ook by hulle. En Nollie. En Emma.

NOLLIE: Gee. Ek sal hom vat.
HENDRIK: Toe maar. *(Hy draai om en begin loop.)* Kom, Willem.

Hulle stap huis toe. Hendrik in die middel met Manuel in sy arms. Weerskante van hom Willem en Katrien, en Emma en Nollie.
Jan Mol tel Sakkie se geweer op.

6.12 Watter TWEE dinge het Hendrik in hierdie uittreksel anders gedoen as wat ons van hom verwag? (2)

6.13 Wat bedoel Hendrik met die volgende vetgedrukte woorde?

"Ek is al **lankal lus** vir jou." (Reël 4) (2)

6.14 Kies die gevolg in KOLOM B wat by die gebeure in KOLOM A pas. Skryf slegs die letter (A–E) langs die vraagnommers (6.14.1 tot 6.14.4) neer.

KOLOM A		KOLOM B	
6.14.1	Willem was baie beïndruk met die nar.	A	Die nar se klere op die wasgoeddraad is vol gate geskiet.
6.14.2	Die dominee het verduidelik dat dit satanisties is om tekens teen mure te krap en jou gesig te verf.	B	Hendrik-hulle se rustige Sondagmiddag is versteur.
6.14.3	Manuel is deur die kerkmense uit die dorp verjaag.	C	Katrien moes vir Willem 'n narrepak maak.
6.14.4	Jan Mol-hulle het nie daarvan gehou dat die McDonalds die nar versorg nie.	D	Hendrik het nooit van die nar se bestaan geweet nie.
		E	Manuel het besluit om kerk toe te gaan.

(4 x 1) (4)

6.15 Kies die KORREKTE antwoord om die sin mee te voltooi. Skryf slegs die letter (A–D) langs die vraagnommer (6.15) neer.

Terwyl die McDonalds vir die Volstruisdans voorberei het, was die atmosfeer in die huis …

A baie ongemaklik.
B baie gespanne.
C soos gewoonlik.
D lekker ontspanne. (1)

6.16 Hendrik en Katrien het probleme in hulle huwelik gehad.

Som die verhouding tussen Hendrik en Katrien aan die einde van die drama op.

6.16.1 Hoe was die verhouding tussen die twee karakters aan die einde van die drama? (1)

6.16.2 Gee TWEE bewyse om jou antwoord op VRAAG 6.16.1 te motiveer. (2)

6.17 Daar is 'n paar temas in hierdie drama, byvoorbeeld:

- Onverdraagsaamheid
- Swak kommunikasie in gesinne
- Aanvaarding van mense se andersheid

6.17.1 Watter EEN van hierdie temas kom die duidelikste in Hendrik se optrede in reëls 14 tot 19 van hierdie uittreksel na vore? (1)

6.17.2 Motiveer jou antwoord op VRAAG 6.17.1 deur te verwys na wat Hendrik gedoen het. (1)

6.18 Beantwoord die volgende vrae.

6.18.1 Kies die KORREKTE antwoord uit dié tussen hakies.

Dit was vir Hendrik-hulle gou duidelik dat hulle (welkom/onwelkom) by die Volstruisdans was. (1)

6.18.2 Motiveer jou antwoord op VRAAG 6.18.1 met 'n bewys uit die drama. (1)

6.19 Dink aan die volgende karakters in die drama:

- Oudokter
- Willem
- Frans

Watter karakter, dink jy, het die grootste **negatiewe** invloed op Hendrik se lewe gehad? Motiveer jou antwoord deur te sê WAT die karakter gedoen het en HOE daardie aksie Hendrik se lewe negatief beïnvloed het. (2)

[35]

VRAAG 7: *FIELA SE KIND – DIE DRAMA* – Dalene Matthee

Lees die uittreksel hieronder deur en beantwoord die vrae wat daarop volg.

TEKS M

BENJAMIN *stralend op met sy skuitjie*.
BENJAMIN: Hy't tot onder in die vangdam gedryf. Ma! Ek moes 'n stok vat om hom uit te kry en hy't nie eers omgeslaan nie. Middag, baas – middag, baas.
Die lange ruk bril af, die dikke se mond val oop. SELLING se hande rol al vinniger inmekaar.
FIELA (*op band*): Here, vat dan alles wat ek het. Vat die hele lot, maar moenie vir Benjamin vat nie!
LANGE (*geskok*): Wie se kind is dit dié?
FIELA: Myne.
LANGE: Maar dis dan 'n *wit* kind!
FIELA: Hy's wit, ja.
DIKKE: En 'n dekselse mooi kind daarby. Wie se kind is dit?
FIELA: Dis Benjamin, my hanskind.
LANGE: Kom hier, seun.
FIELA: Los die kind. As julle te praat het, praat met my!
LANGE: Luister, vrou, jy weet net so goed soos ek dat hier iets baie vreemds aan die gang is. Dit kan nie jou kind wees nie, maar jy het hom staan en opgee as jou eie. Waar kom jy aan die kind?
FIELA: Dis my hanskind.
LANGE: Wat jy waar gekry het, vra ek jou.
FIELA: Waar kry jy hansgoed? Ek het hom gekry waar sy ma hom gelos het, dis waar ek hom gekry het.
LANGE: Waar was dit?
FIELA: Net daar waar baas nou sit.
LANGE: Wanneer?
FIELA: Amper nege jaar gelede. Middel van die nag.
DIKKE: Hy lyk ouer as nege.
FIELA: Hy is.
DIKKE: Hoe oud is hy?
FIELA: Ek weet nie, ek het hom so op drie geskat ...

7.1 Waar speel hierdie deel van die drama af? Gee die naam van die plek. (1)

7.2 Selling en Fiela het nie die sensusmanne verwag nie.

7.2.1 Wat het Selling gedink kom die twee manne doen? (1)

7.2.2 Wat het Fiela gedink kom die twee manne doen? (1)

7.3 "*Die lange ruk bril af …*" (Reël 4)

Waarom is hierdie toneelaanwysing so gepas? (1)

7.4 "Here, vat dan alles wat ek het. Vat die hele lot, maar moenie vir Benjamin vat nie!" (Reël 6 en 7)

7.4.1 Kies die KORREKTE antwoord uit dié tussen hakies.

Fiela se gedagtes hier het vir ons gewys hoe (baie sy vir Benjamin omgegee het/kwaad sy vir die sensusmanne was). (1)

7.4.2 Motiveer jou antwoord op VRAAG 7.4.1 deur te verduidelik wat sy met "alles wat ek het" bedoel het. (1)

7.5 Lees reëls 16 tot 18.

7.5.1 Gee EEN woord om die toon/manier waarop Lange met Fiela gepraat het, te beskryf. (1)

7.5.2 Verduidelik waarom Lange gedink het dat dit reg was om op hierdie manier/toon met Fiela te praat. (1)

7.6 Kies die KORREKTE antwoord om die sin mee te voltooi. Skryf slegs die letter (A–D) langs die vraagnommer (7.6) neer.

Dis duidelik dat Benjamin nie verstaan het wat in die hof gebeur het nie. Dit was waarom hy …

A aan die einde van die gebeure gevra het of die bosvrou klaar gekyk het sodat hy kon teruggaan.
B keer op keer die magistraat as "baas" in plaas van "weledele heer" aangespreek het.
C die hele tyd agter in die hof teen die muur gestaan het.
D sag op al die magistraat se vrae geantwoord het. (1)

7.7 Waarom was dit nodig dat Benjamin goed versorg moes lyk/reg moes optree voor die magistraat? (1)

7.8 Kort nadat Benjamin by die Van Rooyens aangekom het, het Nina al geweet dat sy vir Lukas met haar geheime kon vertrou.

Sê waarom hierdie stelling WAAR is. (1)

7.9 Skryf die vier gebeure onder mekaar in die korrekte VOLGORDE neer:

- Lukas het vir Nina Knysna toe geneem om daar te gaan werk.
- Die boswagter het kom verneem of Lukas aangepas het by sy nuwe gesin.
- Lukas het besluit om weg te loop van die Van Rooyens af.
- Fiela het Lukas se goedjies vir hom gebring. (4)

7.10 Fiela kon tevrede voel dat sy genoeg gedoen het om haar hanskind terug te kry.

Motiveer hierdie stelling deur te verwys na wat sy gedoen het. (1)

7.11 Vergelyk Miss Weatherbury se invloed op Nina se lewe en Fiela se invloed op Benjamin se lewe. Watter ooreenkoms sien jy raak? (1)

EN

Lees die uittreksel hieronder deur en beantwoord die vrae wat daarop volg.

TEKS N

LUKAS: Dawid was my broer voordat ek geweet het Willem en Kristoffel is my broers.
NINA: Hoe kon hy jou broer gewees het? Hy was bruin.
LUKAS: Hy was nog altyd my broer.
Doof ligte uit. Musiek. Ligte op. FIELA *se werf.* FIELA *sit en naaldwerk doen.* SELLING *kom in en wil sit.*
FIELA: Loop, Selling, loop. *(Op band.)* Ná Dawid se dood wou hy nie weer op en die dokter het gesê sy bene sal heeltemal ingee.
SELLING: Ek het nou genoeg geloop, Fiela.
FIELA: Dis nie genoeg nie, dis nog maar een keer vangdam toe en jy moet drie keer loop. Die dokter het gesê ek moet kyk dat jy iedere dag jou bene laat loop.
SELLING: Fiela ... daar kom iemand in die onderste pad aan. Hy't ver geloop, mens kan sien.
FIELA: Ja, Selling. Kyk maar dat jy aan die loop bly. *(*SELLING *loop af.)* Arme Selling. *(Roep.)* Lig jou voete, Selling! Kittie kyk na die kos en ruik die pampoen. *(Pouse.)* Here? (Pouse.) Here? *(Op band.)* Here, dis 'n droom; ek gaan val en ek gaan wakker word. Dis nie waar nie. Moenie dat ek 'n ding sien wat nie waar is nie. *(*SELLING *en* LUKAS *op.)* Maar toe staan hy daar. Treë van my af. Benjamin. 'n Lange mooie man in vuil flenterklere, maar met 'n fierheid in sy bloue oë. En dis nie Benjamin my hanskind nie, ...

7.12 Watter TWEE dinge, behalwe sy flenterklere en die trots in sy blou oë, het Fiela dadelik raakgesien toe Benjamin voor haar gestaan het? (2)

7.13 Wat bedoel Fiela met die volgende vetgedrukte woorde?

"... ek **gaan val** en ek gaan **wakker word**." (Reël 18) (2)

7.14 Kies die gevolg in KOLOM B om by die gebeure in KOLOM A te pas. Skryf slegs die letter (A–E) langs die vraagnommers (7.14.1 tot 7.14.4) neer.

KOLOM A		KOLOM B	
7.14.1	Lukas het met Kaliel kennisgemaak.	A	Selling het flou geword.
7.14.2	Lukas het die boodskap gekry dat iemand uit die Lange Kloof hom kom soek het.	B	Barta moes erken dat sy die verkeerde kind gekies het.
7.14.3	Lukas se aankoms in die Lange Kloof was onverwags.	C	Lukas het besluit om na baie jare weer vir Fiela-hulle te gaan besoek.
7.14.4	Lukas is terugverwelkom in die Bos.	D	Tollie het in die tronk beland.
		E	Lukas het die geleentheid gekry om naby die see te wees.

(4 x 1) (4)

7.15 Kies die KORREKTE antwoord om die sin mee te voltooi. Skryf slegs die letter (A–D) langs die vraagnommer (7.15) neer.

Die rede waarom Fiela nog nie die Laghaanse se grond op Benjamin se naam gesit het nie, was omdat sy …

A gehoop het dat Tollie hom sou regruk.
B getwyfel het of Benjamin weer sou terugkom.
C geweet het dat mense sou praat oor haar optelkind.
D gedink het haar ander kinders sou nie van die idee gehou het nie. (1)

7.16 Die magistraat het Lukas aan die Van Rooyens gegee.

Som die verhouding tussen Lukas en Elias van Rooyen op.

7.16.1 Hoe was die verhouding tussen die twee karakters? (1)

7.16.2 Gee TWEE bewyse om jou antwoord op VRAAG 7.16.1 te motiveer. (2)

7.17 Daar is 'n paar temas in hierdie drama, byvoorbeeld:

- Die mens wat na sy identiteit soek
- Die samelewing wat 'n mens op grond van jou velkleur stereotipeer
- 'n Mens wat uitgelewer is aan die mag van ander mense wat jou lewe bepaal

7.17.1 Watter EEN van hierdie temas kom die duidelikste in Nina en Benjamin se gesprek in die uittreksel en in Fiela en Benjamin se gesprek later oor die Laghaanse se grond na vore? (1)

7.17.2 Motiveer jou antwoord op VRAAG 7.17.1 deur te verwys na Fiela se besluit oor die Laghaanse se grond. (1)

7.18 In hierdie drama lees ons van Benjamin/Lukas se soeke na sy identiteit.

7.18.1 Kies die KORREKTE antwoord uit dié tussen hakies.

Tydens sy besoek aan die Komoeties sien ons dat (Fiela se opinie oor dinge vir Lukas belangrik was/Lukas dit teen Fiela gehou het dat sy hom Knysna toe gestuur het). (1)

7.18.2 Motiveer jou antwoord met 'n voorbeeld uit gesprekke tydens hierdie besoek van Lukas aan die Komoeties. (1)

7.19 Dink aan die volgende karakters in die drama:

- Nina van Rooyen
- Barta van Rooyen
- Kaliel September

Watter karakter dink jy, het die grootste **negatiewe** invloed op Benjamin se lewe gehad? Motiveer jou antwoord deur te sê WAT die karakter gedoen het en HOE daardie aksie Benjamin se lewe negatief beïnvloed het. (2)

[35]

TOTAAL AFDELING B: 35

AFDELING C: KORTVERHALE

Beantwoord die vrae oor AL TWEE kortverhale uit die bundel wat jy bestudeer het.

VRAAG 8: *SPIEËLBEELDE*

8.1 ***"ROT IN 'N VAL"*** **– H du Plessis**

Lees die uittreksel hieronder deur en beantwoord die vrae wat daarop volg.

TEKS O

> Die mes val kletterend op die grond. Lerato versteen. Ek moet weg, ek moet uit na die motor toe, dink sy oor en oor, maar haar voete weier om die bevele van haar brein te gehoorsaam.
>
> Angelina brabbel onsamehangend en Lerato se oë volg die rigting waarheen haar angstige hande vreesbevange beduie. Op die vloer sit Igundane, sy ogies glinsterend, sy kaal rotstert lig trillend.
>
> Laat hy tog net so bly sit. Moenie laat Kuku, die kat, inkom nie, bid Lerato woordeloos.
>
> As sy net by die mes en die telefoon kan uitkom.
>
> Sy beweeg voetjie vir voetjie nader. Moenie skrik en wegskarrel nie, liefste Igundane, Igundane, bly net daar sit, my mooiste rotjie, hoe kon ek ooit dink jy's 'n aaklige rooi-oog dierasie.
>
> Die rot roer en Lerato verstrak.
>
> Onder in die gang beweeg 'n skaduwee. Kuku! Lerato se vingers sluit om die gladde hef. Die lang blink lem rinkel effens toe sy die mes vasvat en lig. Sy is by die telefoon. Die nommer, die nommer van die blitspatrollie, die polisie. Haar oë beangs op Angelina, begin sy skakel.
>
> Die rot se snor wikkel onrustig en Kuku, snuiwend in die lug, groen oë glinsterend, smelt weg teen die muur. Hy het die rot gewaar.
>
> "Ambulansdienste hier ... "
>
> Lerato wil huil van teleurstelling. Wat makeer haar, hoe, hoe?
>
> "Juffrou, luister mooi, juffrou, dis Lerato Pitsoane ..."

8.1.1 Waar speel hierdie deel van die kortverhaal af? Gee die naam van die voorstad of die straatnaam. (1)

8.1.2 Reeds van vroegoggend af was Lerato met rotte deurmekaar.

(a) Wat moes Lerato daardie oggend vir Penuel oor Igundane belowe? (1)

(b) Wat het Lerato vroegoggend by die winkel gesien wat haar laat gril het? (1)

8.1.3 Waarom is die verwysing na die kat (reël 8) in hierdie uittreksel so gepas? (1)

Kopiereg voorbehou

8.1.4 "Lerato versteen." (Reël 2)

(a) Kies die KORREKTE antwoord uit dié tussen hakies.

Hier wys die verteller vir ons dat Lerato (baie bang was/ skielik koud gekry het). (1)

(b) Motiveer jou antwoord op VRAAG 8.1.4.(a) deur in jou EIE WOORDE te verduidelik wat met die aangehaalde sin bedoel word. (1)

8.1.5 "Moenie skrik en wegskarrel nie, liefste Igundane, Igundane, bly net daar sit, my mooiste rotjie, hoe kon ek ooit dink jy's 'n aaklige rooi-oog dierasie." (Reëls 11 tot 13)

(a) Gee EEN woord om die toon/manier waarop Lerato met Igundane in haar kop praat, te beskryf. (1)

(b) Sê waarom Lerato gedink het dat hierdie toon/manier van praat gepas was. (1)

8.1.6 Kies die KORREKTE antwoord om die sin mee te voltooi. Skryf slegs die letter (A–D) langs die vraagnommer (8.1.6) neer.

Lerato het nie gesien toe die polisie vir Angelina in hegtenis geneem het nie, want ...

A Lerato het sommer net daar flou geval.
B die ambulanspersoneel wou nie help nie.
C Groot Penuel het vir Lerato vinnig weggevat.
D Angela het vir Lerato met die skerp mes gesteek. (1)

8.1.7 Waarom was dit volgens Groot Penuel nodig om, na hierdie insident met Angelina, daardie omgewing te verlaat? (1)

8.1.8 Lerato was nie baie versigtig nie.

Sê waarom hierdie stelling WAAR is. (1)

8.1.9 Skryf die vier gebeure onder mekaar in die korrekte VOLGORDE neer:

- Angela het vir Lerato met die mes gedreig.
- Angelina het werk gesoek.
- Grace het nie vir werk opgedaag nie.
- Lerato het vir Angelina tee gemaak. (4)

8.1.10 Die Pitsoane-gesin kon tevrede wees met die polisie se optrede die dag toe Angelina vir Lerato wou beroof.

Motiveer hierdie stelling deur te verwys na wat die polisie gedoen het. (1)

8.1.11 Vergelyk Angelina met die rot in die titel. Wattter ooreenkoms sien jy raak? (1)

EN

8.2 ***"DIE WELDOENER"* – TT Cloete**

Lees die uittreksel hieronder deur en beantwoord die vrae wat daarop volg.

TEKS P

Gawie sit en wag dat die seun geleidelik uit sy newel terugkom. Hy dink daaraan vir hoeveel studente wat stemtoetse voor hom moes ondergaan, hy moes sê dat hulle nie goeie stemme het nie. Hoeveel van hulle het hulle al daarna gaan dronk drink, of heeltemal aan die drank oorgegee? Dit is een van die ergste pyne: as jy dink jy kan iets moois maak of iets moois goed vertolk, en hulle sê vir jou: jy het nie die vermoë nie. Hy weet: geen uitlag maak so seer nie soos die uitlag van jou talent, selfs al kom dit van die minderes ... dit is juis die skoothondjies wat jou hakskeen die maklikste bykom.

"Na watter konservatorium wou jy gaan?" vra Gawie.

Na die Werner Beck. Hy wóú, maar nou gaan hy nie meer nie.

Die seun is meer dronkgeslaan as dronk. Gawie kan hom nie vra om nou, hier in die donker, te sing nie. Hy wil graag hoor hoe die seun sing, hy wil hom graag help, hy sou graag vir hom wil sê: jy sing pragtig, jy hét dit. Maar hy het tog troos vir die seun: As hy hom saam met die troos op 'n bedekte manier na sy eie konservatorium toe nooi, kan hy vir hom iets doen.

"Meerderes lag nie vir minderes nie; die meerdere het medelye met die mindere ... "

8.2.1 Noem TWEE posisies wat Gawie by die Marin Marais-konservatorium gehad het. (2)

8.2.2 Wat bedoel Gawie met die volgende vetgedrukte woorde?

" ... dit is juis die **skoothondjies** wat jou **hakskeen die maklikste bykom**" (Reël 8 en 9) (2)

8.2.3 Kies die gevolg in KOLOM B wat by die gebeure in KOLOM A pas. Skryf slegs die letter (A–E) langs die vraagnommers (8.2.3(a) tot 8.2.3(d)) neer.

KOLOM A	KOLOM B
(a) Die jongman het voor sy vriende gesing.	A Die jongman is aangemoedig om wel konservatorium toe te gaan.
(b) Die jongman het te veel gedrink.	B Die jongman het gewonder waarom Gawie soveel moeite vir hom doen.
(c) Die jongman het vir Gawie van sy droom om opera te sing, vertel.	C Die jongman was ook jaloers op Mozart.
(d) Die jongman het veilig tuis gekom.	D Gawie het die slapende jongman op die strand gekry.
	E Die jongman is uitgelag.

(4 x 1) (4)

8.2.4 Kies die KORREKTE antwoord en skryf slegs die letter (A–D) langs die vraagnommer (8.2.4) neer.

Die rede waarom Gawie so goed vir die jongman was, was omdat ...

A dit Gawie se werk was om jongmense op die strand te help.
B Gawie wou hê hy moes by Werner Beck gaan studeer.
C die jongman vir Gawie aan sy eie seun laat dink het.
D Gawie die jongman se ouers geken het. (1)

8.2.5 Die verhouding tussen die jongman en sy sogenaamde vriende gaan nooit weer dieselfde wees nie.

Som die verhouding tussen die jongman en sy vriende op.

(a) Hoe was die verhouding tussen die jongman en sy vriende ná die strand-episode? (1)

(b) Motiveer jou antwoord op VRAAG 8.2.5(a) met TWEE bewyse. (2)

8.2.6 Daar is 'n paar temas in hierdie kortverhaal, byvoorbeeld:

- Groepsdruk
- Verraad
- Goeie dade

(a) Watter EEN van hierdie temas kom die duidelikste in die titel van hierdie verhaal na vore? (1)

(b) Motiveer jou antwoord op VRAAG 8.2.6(a). Konsentreer op die betekenis van die titel van hierdie kortverhaal. (1)

8.2.7 Beantwoord die volgende vrae.

(a) Kies die KORREKTE antwoord uit dié tussen hakies.

Ons kan aflei dat Gawie iemand was (wat graag gespog het oor wat hy doen/by wie jou geheime veilig sou wees). (1)

(b) Motiveer jou antwoord op VRAAG 8.2.7(a) met 'n bewys uit die kortverhaal. (1)

8.2.8 Dink aan die volgende karakters of groep karakters van wie ons in hierdie kortverhaal lees:

- Die kan-ne
- Die nie-kan-ne
- Die jongman se pa

Watter EEN van hierdie karakters of groep karakters, dink jy, het die grootste **negatiewe** invloed op die jongman se drome gehad? Motiveer jou antwoord deur te sê WAT hierdie karakter of groep karakters gedoen of nie gedoen het nie en HOE daardie aksie(s) die jongman se drome negatief beïnvloed het. (2)

TOTAAL AFDELING C: 35

AFDELING D: GEDIGTE

Beantwoord die vrae oor AL TWEE gedigte uit die bundel wat jy bestudeer het.

VRAAG 9: *VERSKUNS VIR EERSTE ADDISIONELE TAAL*

9.1 'DIE NUWE KIND' – Pieter Strauss

Lees die gedig hieronder deur en beantwoord die vrae wat daarop volg.

DIE NUWE KIND – Pieter Strauss

Ons oë pen jou in jou spore vas:
die nuwe kind hier in ons klas.
In óns skooldrag, langs óns meneer,
jou hare volgens die reëls geskeer.

"Hector Sobukwe," hoor ons jou naam,
" 'n koningskind" – al is jy skaam.
Bedees knik jy, asof jy óns bedank
en gaan sit dan stil in jou bank.

Uit 'n Tupperware-bakkie, soos dit hoort,
eet jy pouses jou snytjies brood.
Maar eenkant, alleen, onder 'n boom
gaan staan jy dan en droom.

In die kunsklas word jou pen 'n mas,
hys jy prentjieseile uit jou ribbekas,
vaar jy weg oor wit papier
die toekoms in, nog ver van hier ...

9.1.1 Wat is hierdie nuwe kind na wie die titel verwys, se volle naam? (1)

9.1.2 Daar is 'n duidelike verskil tussen wat die kinders gedoen het toe hulle die nuwe kind gesien het en wat die onderwyser gedoen het.

(a) Sê in jou EIE WOORDE wat die kinders in die klas gedoen het. Jy lei jou antwoord uit reël 1 af. (1)

(b) Sê in jou EIE WOORDE wat die onderwyser gedoen het. Jy lei jou antwoord uit reël 5 en 6 af. (1)

9.1.3 Waarom beklemtoon die spreker óns in reël 3? (1)

9.1.4 Lees reël 7.

(a) Kies die korrekte antwoord uit dié tussen hakies.

Deur (omgekeerde woordorde/assonansie) word die woord "bedees" in reël 7 uitgelig. (1)

(b) Motiveer jou antwoord op VRAAG 9.1.4(a) (1)

9.1.5 'n Digter skep atmosfeer of stemming deur byvoorbeeld lang of kort klanke, sagte of harde klanke en halfrym.

(a) Gee EEN woord om die atmosfeer of stemming wat die digter in strofe 3 geskep het, te beskryf. (1)

(b) Motiveer jou antwoord op VRAAG 9.1.5(a). Jy moet hier 'n voorbeeld gee wat aandui watter tegniek die digter gebruik het. (1)

9.1.6 Kies die KORREKTE antwoord om die sin mee te voltooi. Skryf slegs die letter (A–D) langs die vraagnommer (9.1.6) neer.

Die leser kan in sy/haar verbeelding sien hoe die nuwe kind onder die boom staan, want ... word gepas gebruik.

A paarrym
B kwatryne
C leestekens
D enjambement (1)

9.1.7 Waarom is dit nodig om te weet dat die nuwe kind pouses sy toebroodjies juis uit *'n Tupperware-bakkie* eet? (1)

9.1.8 Volgens hierdie gedig behoort die onderwyser redes te hê om ontevrede te wees met die nuwe kind se gedrag en/of houding.

Sê in jou EIE WOORDE waarom hierdie stelling ONWAAR is. (1)

9.1.9 Lees weer die hele gedig.

(a) In elke strofe word die nuwe kind in 'n nuwe ruimte voorgestel.

Noem die ruimte in strofe drie EN die ruimte in strofe vier in die KORREKTE volgorde. (2)

(b) Dui die kind se gevoel in elke ruimte in jou EIE WOORDE aan. (2)

(c) Gee 'n rede waarom die nuwe kind se gevoel/houding in strofe vier verander het. (1)

9.1.10 In hierdie gedig is daar voorbeelde van partydigheid.

Motiveer hierdie stelling. Verwys na wat die karakters verkeerd gedoen het of glad nie gedoen het nie. (1)

EN

9.2 **'BOEKMERK' – Marlise Joubert**

Lees die gedig hieronder deur en beantwoord die vrae wat daarop volg.

BOEKMERK – Marlise Joubert

kinders
met wange soos mossies
wat teen elke oggend stoei
hande altyd woerende vlerke
elke lyfie 'n seilende gesang –
vlak bo die waterspieël
van 'n klipvloergang

vlytig stort die druppels klank
oor haar uit totdat sy verbaas
die reuk van bittersoet jasmyn
uit haar skooljare proe
waar sy ook kon mor
en protesteer:

waarom is alles altyd ver
waarom is alles altyd hier
waarom moet ek leer
van optel aftrek deel
van dooie digters
uit die toentertyd
en watter land sit waar
en waarom draai die son

toe maak sy die dag weer oor –
met elke skoolklok werk sy
namens mossiekind:

kom ons pars die wind
met wange soos soldaatjies

totdat elkeen net die geur
van jasmyn kan boekmerk
teen die onheil van ons
ellelange reis

9.2.1 Watter TWEE dinge van die kinders word in strofe een deur middel van metafore uitgebeeld? (2)

9.2.2 Wat bedoel die spreker met die woord "waterspieël" in die volgende twee reëls:

"vlak bo die waterspieël
van 'n klipvloergang" (Reël 6 en 7) (2)

9.2.3 Kies die begrip in KOLOM B wat by die aanhaling in KOLOM A pas. Skryf slegs die letter (A–E) langs die vraagnommers (9.2.3(a) tot 9.2.3(d) neer.

KOLOM A		KOLOM B	
(a)	"wange soos mossies"	A	klanknabootsing
(b)	"woerende vlerke"	B	metafoor
(c)	"vlytig stort die druppels klank oor haar uit"	C	vergelyking
		D	kontras
(d)	"namens mossiekind"		
		E	personifikasie

(4 x 1) (4)

9.2.4 Kies die korrekte antwoord om die sin mee te voltooi. Skryf slegs die letter (A–D) langs die vraagnommer (9.2.4) neer.

"toe maak sy die dag weer oor" (Reël 22)

Die rede hiervoor was omdat …

A die onderwyseres haar eie skooldae onthou het.
B die kinders nie geweet het hoe jasmyn ruik nie.
C die kinders eendag almal soldate sou word.
D daar mossies in die skool was. (1)

9.2.5 Daar was 'n mooi verhouding tussen die onderwyseres en haar leerders.

(a) Wat het die onderwyseres in strofe een gedoen? (1)

(b) Wat het die onderwyseres in strofe twee besef? (1)

(c) Wat wou die onderwyseres graag vir haar leerders hê as hulle die dag die lewe daarbuite begin? Gee die antwoord in jou EIE WOORDE. (1)

9.2.6 Beantwoord die volgende vrae.

(a) Kies die KORREKTE antwoord uit dié tussen hakies.

Ons kan aflei dat hierdie onderwyseres se skooldae vir haar (mooi en minder mooi herinneringe ingehou het/net mooi herinneringe ingehou het). (1)

(b) Motiveer jou antwoord op VRAAG 9.2.6(a) deur EEN woord uit die gedig aan te haal. (1)

9.2.7 Dink aan die volgende kenmerke/tegnieke van hierdie gedig:

- Alliterasie (halfrym)
- Alleenplasing (versreël- en strofebou)
- Inversie/omgekeerde woordorde (stylfiguur)

(a) Watter EEN van hierdie kenmerke/tegnieke vind ons in reël 1? (1)

(b) Waarom is hierdie kenmerk/tegniek in hierdie gedig so gepas? (1)

9.2.8 Daar is ten minste twee temas in hierdie gedig, naamlik:

- Laerskoolkinders
- Onderwysers se invloed

(a) Watter EEN van hierdie temas hou die duidelikste verband met die titel van hierdie gedig? (1)

(b) Motiveer jou antwoord op VRAAG 9.2.8(a) deur na die figuurlike betekenis van die titel te verwys. Moenie aanhaal nie. (1)
[35]

TOTAAL AFDELING D: 35
GROOTTOTAAL: 70

Kopiereg voorbehou